

Con chó Giôn của tôi

NGUYỄN QUANG LẬP

Lúc mới mang từ nhà dì Thê về, cả nhà gọi nó là Giôn Xon, sau gọi Giôn Xon khó, người gọi Giôn Giôn Giôn, người gọi Xon Xon Xon. Nó bé bằng cái bắp hoa chuối, mắt tròn xoe cứ ngơ ra nhìn, một tuần rồi vẫn chẳng biết tên nó là gì, cuối cùng cả nhà nhất trí gọi nó là Giôn.

Mình yêu nó nhất nhà, mới 7 tuổi, bom đạn đầy trời, quanh năm suốt tháng trẻ con bị giam trong nhà, có con chó nhỏ như bắt được vàng. Mình suốt ngày quanh quẩn bên nó, có việc để làm, khỏi phải ngồi gạch cửa ngóng ra đường nữa.

Đến lớp chỉ mong về chơi với con Giôn. Đôi khi cắn bút ngẩn ngơ: con Giôn bây giờ làm gì nhỉ?

Tối nào nó cũng nằm khoanh trong lòng mình, lâu ngày quen, vắng nó là không sao ngủ được.

Đang ngủ quờ tay không thấy nó, giật mình chồm dậy kêu ầm Giôn mờ rồi Giôn mờ rồi. Nó ở đâu nhảy phóc lên giường, liếm liếm mặt mình, sướng mê man.

Hè năm lớp 2, con Giôn đã bằng bắp vế mình, biết bắt chuột, sai nó lấy cái này cái nọ, chỉ cần nói đến lần thứ hai là nó hiểu liền.

Nó không ăn cứt, không phải nhờ có "giáo dục", nhà cũng chẳng đủ cơm cho nó, nhưng nó không ăn là không ăn. Mạ mình chia dít con Lý, cháu gái mình, cho nó liếm, nó không liếm, còn nhìn mạ về khó chịu, ra cái về ta đây có văn hóa, không thèm.

Một hôm máy bay Mỹ khui được kho dầu lớn ở làng Chánh Trực, sát ngay Ba Đồn, chúng quần đúng 6 tiếng, từ 2 giờ chiều đến 8 giờ đêm, bom nổ, lửa cháy ngút trời. Dân Ba Đồn xanh mặt kéo nhau chạy táo tặc, nói chạy mau không mai nó đến càn nát Ba Đồn. Ba mình quyết định sơ tán ngay trong đêm.

Các anh chị lớn lo việc vận chuyển

nhà cửa, mình bé chỉ phải đưa đóng sách của mình đi thôi, thế mà cũng ốm xác. Mang trên lưng năm, sáu cân sách, lội bộ 11 cây số cát trong đêm, mình cùng con Giôn bị bỏ rơi khá xa.

Mình lê lét kéo rê chân trên cát, vừa đi vừa nghỉ, lôi sách ra ném bớt đi cho nhẹ, nhưng nhìn thấy cuốn nào cũng tiếc, lại nhét vào, nghiêng răng lê lét bước. Buồn ngủ quá, đang đi bỗng rơi phịch xuống cát, cứ thế ngủ không biết gì trời đất.

May có con Giôn, nó vọt lên kéo

ống quần ba mình làm hiệu, ông quay lại tìm, công về đến nhà mới ở làng Đông.

Mình lên lớp 3, con Giôn đã lớn, ngày nào cũng theo mình đi học. Mình ngồi học, nó ngồi ở cửa lớp ngóng vào, cái mặt nó nhìn mình có vẻ ngưỡng mộ lắm.

Ra chơi là nó quấn lấy mình, chơi đã thôi. Cũng có hôm mình theo mấy thằng bạn chạy rong, ngoảnh lại thấy nó ngồi chống hai chân trước nhìn mình, mặt buồn thiu.

MÌNH NGỒI ÔM CON GIÒN
NGỒI GIỮA CÁT NẮNG
CHANG CHANG, KHÓC MÃI,
KHÓC KHAN CẢ CỔ, NÓI ĐI
NÓI LẠI UI TRỜI OI RẰNG
NHÀ TUI NGHÈO RI HÈ. CON
GIÒN BỔNG RỪNG MÌNH
MỘT CÁI, VỤT CHẠY. TƯỚNG
NÓ CHẠY ĐI ĐẤU, ĐƯỢC
MƯƠI BƯỚC NÓ DỪNG LẠI
NGOÀNH MẶT NHÌN MÌNH
CHỜ ĐỢI.

ẢNH MINH KHÁNH

Nó biết bắt cá, lúc đầu chỉ bắt cá ruộng cạn, sau nó dám nhảy xuống nước ngập lặn như người. Thỉnh thoảng nó gặm một con cá rô hay cá tràu (cá lóc) chạy về nhà, thả vào chậu. Mạ mình mắt sáng như sao, nói thẳng Lập làm rằng phẩn đấu bằng con Giòn.

Đến bữa không bao giờ nó chạy lảng xãng quanh mâm. Nó nằm dài ở sân, mặt ghéch ra ngõ, ra cái điều có mồi chắc gì ta đã ăn. Hết bữa, mạ mình tùa hết đồ ăn thừa vào bát, phải gọi hai ba lần nó mới uể oải đi vào, y chang mấy ông khách làm bộ: no rồi, ăn chơi bát cho vui thôi.

Nó biết mình yêu ai ghét ai. Có anh Cu Ly đeo răng vàng hay đến tán chị Quy, mình ghét lắm, hồi đó cứ thấy anh nào đeo răng vàng, chải tóc bóng mượt là ghét.

Anh Cu Ly thỉnh thoảng đạp xe từ Quảng Thanh đến, giả đồ tán chuyện thời sự với ba chị Quy, ta thắng chỗ này, địch thua chỗ kia nhưng thực chất, mắt trước mắt sau lời chị Quy ra khỏi nhà.

Anh Cu Ly đèo chị Quy bằng cái xe đạp Phượng hoàng mới cứng, tụi mình chạy đuổi theo hét vang: có tiền mua lúa mua khoai / đừng mua xe đạp mà lai đàn bà!

Con Giòn hưởng ứng liền, nó chạy loảng quảng trước mũi xe, anh Cu Ly tránh không được, ngã oạch. Tụi mình sửng rơn, nhảy cà tẳng dzê-ê dzê-ê.

Nhà mình hồi đó nghèo lắm. Tám đứa con, chỉ trông vào đồng lương của ba mình, không nghèo mới chuyện lạ. Có chục đồng mượn mụ Thơm hôm đi sơ tán mà mụ cho người nhằn năm lần bảy lượt vẫn không trả được.

Mình nhớ trưa hôm đó mình ở ngoài đồng về thì thấy má đang ngồi rờng xích cổ con Giòn. Nó nằm im nhưng toàn thân run bần bật, đôi mắt ngược lên nhìn mình cầu khẩn.

Mình hỏi mạ làm chi rứa. Mạ mình nói bán đi trả nợ cho mụ Thơm. Mình vừa hét vừa nhảy, khóc lóc âm ỉ, nói

không không không. Mạ mình khóc, rất hiếm khi mạ khóc, nói mi không biết mô, mụ Thơm ra giữa chợ chửi mạ.

Mình tịt cầm, cầm dây kéo con Giòn đi về nhà anh Dậu đúc xoong nổi cuối làng, anh đã trả tiền cho mạ rồi.

Mình và con Giòn đi đường cát sau làng. Nó chỉ chạy chừng mười bước rồi trì lại, mắt ngược nhìn mình van lơn. Mình cứ cúi mặt kéo đi, nó lại chạy mười bước lại trì lại, hai mắt đàn dựa nước. Lần đầu tiên cũng là lần duy nhất mình nhìn thấy nước mắt của một con chó.

Mình ngồi ôm nó khóc, ước sao bỗng nhiên được mười đồng.

Mình ngồi ôm con Giòn giữa cát nắng chang chang, khóc mãi, khóc khan cả cổ, nói đi nói lại ui trời oi rằng nhà tui nghèo ri hè. Con Giòn bỗng rùng mình một cái, vụt chạy. Tưởng nó chạy đi đâu, được mười bước nó dừng lại ngoảnh mặt nhìn mình chờ đợi.

Mình biết nó đã đồng ý đi, không chóng đối nữa nên không cần dắt dây, cứ để nó chạy theo mình. Từ đó đến nhà anh Dậu mặt nó cứ cúi gằm. Đến nhà anh Dậu nó mới dừng lại run lấy bẩy. Nhưng nó không khóc, mình cũng thế, cũng run lên nhưng không khóc.

Cho đến khi anh Dậu tuồn nó vào bao bố, nó còn kịp nhìn mình trân trân, cái nhìn vừa trách móc vừa thương yêu bất tận, kêu ằng một tiếng đau nhói tim.

Anh Dậu ném cái bao bố xuống ao. Mình đứng im, chết giấc. Khi thấy hồ nước sủi bọt, mình bỗng xam mắt, nghiêng rặng nhảy bùm xuống ao. Anh Dậu lòi lên cho một tát, nói ngu, điên, rồi đuổi về.

Đến chiều thì mình lên con cảm hàn, sốt li bì, sốt quá phát cuồng vùng té chạy, ai đuổi theo cũng không kịp. Mình vừa chạy vừa hét lên ôi Giòn oi Giòn oi!

Viết đến đây thì ngồi khóc, bây giờ đã 2 giờ sáng. ■